

Forfatter: Wied, Gustav

Titel: MENNESKENES BØRN II

Citation: Wied, Gustav: "MENNESKENES BØRN II", i Wied, Gustav: *Menneskenes Børn. Silhuetter. 1966*, udg. af Villadsen ; Christensen , Rosenkilde og Bagger, 1966-, s. 281. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-wied02val-shoot-workid79164.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Menneskenes Børn. Silhuetter. 1966

MENNESKENES BØRN, II

Hans Hus laa lige op til Vejen. Til højre for det var Skov, og til venstre og bag det var Skov. Og lige foran det ovre paa den anden Side af Vejen strakte Herregaardens Have sig med sit Hegn af Tjørn og Liguster, sine vældige bredbladede Kastanjer inde paa Plænerne og sin Park af Eg og Bøg, der nede ved den gamle Pavillon fortsatte sig over i Skoven.

Huset var hans eget. Han havde købt det for en ti-femten Aar siden af Jægermesteren, dog paa den Betingelse, at det efter hans Død skulde falde tilbage til Gaarden, medens Arvingerne saa igen skulde have Købesummen betalt.

Først mente Jægermesteren, at han ligesaagodt kunde tage det i Fæste, men det vilde Anders saa nødvendig. Nu havde han i femogtredivende Aar gaaet og lagt den ene Skilling oven paa den anden for engang i Tiden at kunne komme til at sige: *mit* Hus og *min* Have og *min* Mark; og saa skulde det ende med, at han bare skulde sidde der som Fæster! Næi, vilde Jægermesteren ikke sælge ham Huset, saa vilde Anders hellere blive ved at bo oppe i Krattet i Skovløberboligen og passe sin Dont, til han styrtede!

Og saa var det, at den gamle Jægermester havde nikket og sagt ja. Og Anders havde taget sin Afsked som Skovfoged og flyttede med Konen op i Havehuset, som det kaldtes, og købte sig en Hest ved Navn Lotte og en Ko og en Gris og begyndte at blive Agerdyrker; thi der hørte syv Tønder Land Jord til Huset.

Men han blev dog alligevel ved at kaldes Skov-Anders.

282

Og det Navn satte han nok særdeles Pris paa; for hvis nogen i Betragtning af hans nye Stilling begyndte at titulere ham Anders Jensen, saa bad han dem straks holde inde med Skydningen: han var pensioneret Skovfoged, sagde han; og som saadan lige saa fuldt værdig til at bevare Titulaturen som han, den gamle Pastor inspiritus inde i Købstaden!

Anders' Areal laa jo uægtelig noget splittet: to en halv Tønde Land havde han lige bag ved Huset foruden Haven, der var paa et Par Skæpper. Saa havde han fire Tønder mellem Storskoven og Krattet. Og saa en halv Tønde Engjord spidset og vinklet ind mellem de andre Lodsejeres nede ved Aaen.

Men denne Splittelse af Jordene, som mange andre maaske vilde klage over, fordi den forøgede Arbejdet, tog Anders let paa. Ja, han var endda ikke fri for i sit stille Sind at betragte den som et Tegn paa Stordrift. Og naar han og Marie kom kørende med et Læs Rug omme fra Skovstykket, eller med et Læs Sylthø nede fra Engen, saa knejsede han med Hovedet og skød Hatten bag ad Nakken som selve Sognefogden, naar han kørte Hvide hjem. Og Lotte prustede og svansede med Bagkroppen ligesom Frøkenens egen Ridehest, naar den kom for Stadskareten.

Selve Huset var kun lille. Det var Bindingsværk og hvidkalket med brune Stolper og grønne Vinduer og Døre, og saa Straatag. Der var kun én Opholdsstue i det; men saa var der Forstue og Køkken. Ved den østre Gavl var der en Sidebygning med aabent Vognskur og Stald til Koen og Hesten. Grisen stod for sig selv i en Skyne, et lille bitte, lukket Hus, der var lavet af Risbrænde og Halm mellem nedrammede Pæle og med et fladt Tag, hvorpaa der laa nogle flade Kampesten, at ikke hele Stadsen skulde blæse væk.

Men det blev holdt saa overmaade pynteligt alt sammen. Udenfor var det Anders, der gik og tækkede og maledede og lugede Græs væk inde i Gaarden og vaskede Vognen og striglede baade Koen og Hesten og kørte paa en Trillebør Gødning fra Stalden om i den lille indhegnede Møddingsplads bag Svinestien. Og forinden var det hans Kone, der skrubbete og skurede og skyllede, saa Gulvet og de fyrretræs Møbler skinnede, som om de lige var blevet færdige fra 283 Snedkerens Haand. Og ude i Køkkenet stod Fade og Tallerkener ordnede i Tinrækken, de store paa den øverste Hylde og de smaa paa den nederste, og Gryder og Kasseroller straalede, som om de aldrig blev brugt.

Det vil sige, saadan *havde* det været.

Men saa for fem Aar siden døde først Jægermesteren, og præcis et halvt Aar efter gik ogsaa Anders' Kone hen og "tog Billetten", og fra den Stund af at regne, blev Anders saa underlig ligegyldig med det hele. Han passede naturligvis Bedriften, saaede og høstede og tærskede og solgte sit Korn; men alt, hvad der kunde henregnes til Puslerier, det tog han sig ikke mere af. Kalken faldt af Væggene, og Græsset groede i Gaarden, og Taget saa' forrevet og laset ud; og der voksede endogsaa baade Tidsler og Fandens Mælkebøtter deroppe. Koen striglede han ikke længere og næppe nok Hesten.

Der var kun én Ting, der blev ordentlig passet, nemlig Haven. Og det var endda ikke saa meget Anders, der besørgede den, som Gartneren inde fra Gaarden. Det vil sige Anders hjalp naturligvis til, gravede og gødede og saadan noget; men det var da Gartneren, der sagde, naar Kartofflerne skulde lægges, Kaalen plantes og Ærterne rises.

Han hed Lars, Gartneren, og havde været paa Gaarden næsten lige saa længe som Skov-Anders.

Han var en høj, mager Mand med tæt, graasprængt Haar og et langt, sort Skæg, der naaede ham ned paa Brystet. Han havde været urimelig køn i sin Ungdom, sagde de ældre Koner paa Egnen; og han var skam ogsaa en smuk Mand endnu. Men han var jo godt oppe i Halvtredserne, og saa havde hans lidt vel store krumme Næse antaget saadan en underlig vinblaa Farve ligesom Druerne ovre i Drivhuset om Efteraaret.

Og man sagde, at han og Anders holdt sammen, fordi de begge satte Pris paa Øl, Rom og andre flydende Delikatesser. Men det var kun noget, man mumlede om, thi ingen havde nogen Sinde set dem drukne, ja ikke engang beskænkede.

Men der var ogsaa andre Ting vedrørende Lars, de gamle 284 Koner tiskede om, naar de sad over deres Kaffekopper om Søndag Eftermiddagene. Thi baade Ane Høys og Dorthe Rørbæks og Clarisse Slentens havde tjent sammen med ham oppe paa Gaarden for en tyve-tredive Aar tilbage. Men der havde ikke været Tale om, at han havde set til den Side, hvor de stod; og ingen af dem havde dog været saadan til at kimse af! Næi, men han havde haft sine Øjne højere til Vejrs, ha'de han! og hvis de vilde fortælle, hvad de ha'de observeret nede i Skoven og i Parken og inde i den gamle Pavillon, naar Jægermesteren var i Byen eller ovre hos Naboerne, saa ... Men Gud bevare *deres* Mund, for nu laa den Gamle jo i sin Grav, og *hun* og Datteren var inde i København den meste Tid af Aaret, saa det var vel glemt, og Pestinak-Lars gjorde s'men ikke en Sjæl Fortræd længer, det sølle Skrog. Han var værst mod sig selv, var han, at han ikke kunde la' de Smaasnapse staa for det, de var; for vel var Brændevin og Rom en vis Vej, naar én var daarlig i sin Mave, eller Brystet var galt paa én; men saadan hver gudsskabte Dag baade Sommer og Vinter, næi!

Saaledes talte de gamle Kvinder paa gamle Kvinders Vis.

Man kaldte ham Pestinak-Lars paa Grund af hans Haandtering. Og det var Clarisse Slentens, der havde givet ham Navnet en Aften for femogtyve Aar siden paa et Skovbal, da han gik rundt med Hænderne i Lommen paa Stumpjakken ligesom en anden Junker og ikke vilde danse med Pigerne.

Da Jægermesteren døde, var der megen Snak paa Egnen om, hvad Enken nu vilde gøre. Om hun vilde sælge, eller hun vilde blive. Men hun gjorde ingen af Delene. Hun fik en Fætter af sig til at bestyre Gaarden og rejste selv til Hovedstaden med Datteren, der den Gang var fjorten et halvt Aar.

Men saa var der det, der fik Folk til at stikke Hovederne sammen og blinke og sige, at nu var den jo tydelig nok: Haven og Parken skulde Fætteren ikke have den mindste Smule at sige over, dér skulde Lars regere. Han fik et Par Heste til sin Raadighed, og Mandskab til at hjælpe sig skulde han selv sørge for. Og saa skulde han aflægge Regnskab for Fruen, naar hun om Sommeren opholdt sig paa Gaarden. 285 Fætteren, fortalte man, havde gjort alt, hvad der stod i hans Magt, for at hindre en saadan Ordning; men Fruen havde staaet ved sit, og derved var det blevet. Hun havde først haft en Samtale med Pestinak-Lars inde paa Jægermesterens Kontor, og baade Jomfruen og Stuepigen svor paa, at de havde hørt hende true og bede derinde. Og to Dage efter var hun rejst bort med Datteren. Men Lars havde faaet skriftlig Sikkerhed for, at han skulde blive paa Gaarden saalænge han levede, og passe Haven saalænge han havde Kræfter dertil. Det Løfte havde hun givet sin afdøde Mand, stod der.

Og det var paalideligt nok, det med Papiret, for Lars havde flere Gange vist det baade til Skov-Anders og til Bestyreren og til Degnen oppe fra Uglemose.

Naa, det hele viste sig jo ogsaa at kunne gaa udmærket. Bestyreren passede sit, og Gartneren sit, og de lagde ikke hinanden et Halmstraa i Vejen. Til at begynde med havde der jo nok været et Par smaa Trakasserier fra Fætterens Side, men Lars havde ganske sindig gjort, hvad han vilde alligevel. Og da han inderst inde var et stille og fredsommeligt Menneske, der ikke gjorde en Kat Fortræd, naar den da ikke lige netop rev ham, saa blev Forholdet imellem dem snart jævnt og godt, og de talte sammen og røg en Pibe sammen; og Bestyreren kunde ikke andet end rose Lars i sine Rapporter til Fruen: De siger jo nok, at han holder af at tage sig en Snaps, skrev han, men det spores ikke i hans Arbejde, det er propert og godt, og Haven og Drivhusene ser ud, som de er blæste.

Men saa var der den gamle Pavillon nede i Skellet mellem Parken og Skoven.

Det andet Foraar, Fruen skulde komme, fik Bestyreren Ordre til at rive den ned. Og en Morgen, Lars gik sin Runde i Haven, mødte han ham dernede og fik Besked af ham om, hvad der var i Gære. Først blev Gartneren helt hvid i sit Ansigt og stod ret op uden at sige et Ord. Men saa for Blodet ham til Hovedet og han gik den anden helt ind paa Livet.

- Det vover De ikke! sagde han.

286

Bestyreren traadte forskrækket et Skridt tilbage.

- Er De gal, Mand!

- Den staar paa *min* Grund! sagde Pestinak-Lars, den staar her i Haven!

- Deres Grund! Jamen, naar Fruen vil ha' den ned!

- Har De Papirer for det! spurgte Lars.

- Ja Gu' har jeg Papirer for det! sagde Bestyreren vred

- jeg fik Brev igaar.

- Lad mig se?

- Hør nu, Christensen, sagde Bestyreren rolig - jeg véd ikke med hvad Ret De optræder hér som den kommanderende, og det kan ogsaa være mig det samme! Men jeg vil blot sige Dem, at jeg holder mig til mine Ordre, og i Morgen Klokker syv la V jeg Rasmus Terkildsen og Kresten Tækkemand begynde paa at rive det gamle Skrammel ned, hvad enten De saa piber eller galer!

- Aa, gør det ikke, Hr. Bestyrer, gør det ikke! sagde Pestinak-Lars i en helt anden Tone, og hans Stemme og hans Holdning bad saa mindelig for ham - gør det ikke! sagde han - jeg véd godt, at De er i Deres gode Ret, og jeg be'r Dem om Forladelse for det, jeg sagde før, men ...

- Jamen Herregud, naar nu Fruen skriver det til mig!

- Ja-a, ja-a ... sagde Lars raadvild - men Fruen ... men De kan jo vente til paa Torsdag, saa vil jeg skrive til Fruen, og *vil* hun saa ha' den ned, saa ...

- frør nu, Christensen, sagde Bestyreren igen, og denne Gang smilede han - vær dog ikke no'et Barn! Er det fordi Pavillonen staar paa "Deres Grund", som De siger, saa kan *De* sgu godt faa Lov til at vælte den!

- Nej, sagde Lars og saa' ned i Jorden - det er ikke det, det er slet ikke derfor! men ... ja ... men hvis De bare vil vente til Torsdag, saa ... *Nu* har jeg gaaet og puslet om *den*, saalænge jeg har været her paa Gaarden, vedblev han

- og jeg har siddet derinde og leget med den lille Frøken paa mine Knæ, og ...

- Jaja, sagde Bestyreren godmodigt - jaja, Christensen! det haster jo heller ikke; vi kan jo godt vente et Par Dage. - - Naa, Godmorgen! jeg skal videre fort!

- Tak, Hr. Bestyrer! sagde Gartneren og greb hans 287 Haand - Tak skal De ha'! sagde han, og han havde Taarer i Øjnene. Bestyreren gengældte hans Haandtryk, men rystede paa Hovedet og syntes, at Pestinak-Lars var et underligt Stykke Mandfolk; men det maatte vel skyldes dette Smaasnapseri!

Og Lars gik hjem og skrev til sin Frue. Og allerede om Onsdagen kom der Besked til Fætteren, at Pavillonen skulde skaanes. Det var et Telegram, saa slap hun for at skrive:

Herregud, saa lad den blive staaende, stod der,, gamle Lars er jo vant til at faa sin Vilje.

Annette Kirshner.

Og saa blev Pavillonen staaende.

Men da Historien rygtedes omkring i Sognet, som alle Historier gør, sagde man, at det lod til, at Pestinak-Lars havde mere at sige over Gaarden, end selve Fruen. Og Ane Høys og Dorthe Rørbæks og Clarisse Slentens blinkede endnu heftigere over deres Kaffekopper om Søndag Eftermiddagene.

Og dog var Sagen kun simpelthen den, at Jægermesteren, der var blevet Enkemand, da han var halvtredsindstyve Aar, havde giftet sig igen, da han var tres, med en ung Pige, som i flere Aar havde været Mejerske dér paa Gaarden, og hun var fireogtyve Aar, da Brylluppet stod.

Og saa var der *det*: at de fem første Aar af deres Ægteskab havde været barnløse; men at der saa en skønne Dag var blevet født en lille Pige.

Den gamle Pavillon laa, som sagt, lige i Skellet mellem Parken og Skoven. Det var en ottekantet

Bindingsværks-Bygning med tre høje, buede Vinduer med Jærnsprosser og et hættelignende, spidst opløbende Tag. Den laa paa en lille Jordhøj, med Trætrappe op til Indgangsdøren, en perlefarvet Fløjdør med Ruder. Højens temmelig bratte Nedfald var beplantet med Roser, Jasminer og Ribis og andre lave Buskvækster, der i Blomstringstiden opfyldte Luften omkring den med en døvende Vellugt og et Sur af Bier og Fluor og en Flagren af hvide og brogede Sommerfugle, der undertiden 288 næsten kunde blive for meget af det gode. Langs op ad Murene snoede sig vild Vin, Klematis og Slyngrøser, der fuldstændig dækkede det hvide Kalkpuds og krøb helt op paa Taget, hvor det dannede en tæt sammenfiltret Pude af Stængler og Blade.

Højen laa paa en aaben Plads, og sad man inde i Pavillonen, naar Solen var naaet op over den og stegte og bagte, medens Insekterne summede og brummede omkring én, saa var det akkurat, som om man sad midt i en glohed, kogende Konkylie. Og selv ved Aftenstid, naar Solen var gaaet ned, blev Varmen hængende derinde under Loftet og saa tog Myggene fat og dansede og summede én om Ørene; og store søvnige Nattesværmere kom daskende ind gennem de aabentstaaende Døre og slog én i Ansigtet med deres pudrede Vinger. Og Ørentviste og Tusindben og Edderkopper kom kravlende frem fra Sprækker og Hjørner og pilede hen over éns Hænder eller sænkede sig ned paa éns Hals, saa man skreg ved det.

Og det var rimeligvis alt dette, Jægermesterinden ikke kunde lide ved den gamle Bygning.

Men saadan bare at se paa, tog jo Pavillonen sig særdeles virkningsfuld ud med sine Blomster og sine Blade og sine buede Kirkevinduer. Og kiggede man ind gennem Dørene og saa' de morsomme skævbenede Rokostole omkring det hvidlakerede Bord og den store Empiresofa op ad Væggen i Baggrunden, og det falmede, storblomstrede Tapet og Glaslygterne i Loftet, - saa syntes det hele en levende Illustration til en eller anden gammel Æventyrbog.

Naturligvis var Pestinak-Lars den ledende Aand i alt, hvad der vedrørte Haven; men han lod dog fornemmeligt Arbejdet udføre af andre. Han sagde, hvorledes det skulde gøres og gik selv fra og til for at se, om man parerede Ordre. Kun i Drivhusene tillod han ingen at røre et Blad - ikke bare at bære en skaaret Urtepotte ud engang! Og den gamle Pavillon! dér gravede og gødede han endogsaa egenhændig omkring Blomster og Urter, rev og skuffede Gangene omkring den og snittede, beskar og bandt op Roserne, Vinen og Klematisen. Ja, om det saa var Gulvet inde i Pavillonen, 289 var der dem, der paastod, at de havde set ham ligge paa Knæ og vaske det! Men det var vel nok Løgn, det, thi Pestinak-Lars holdt skam paa sin Værdighed.

Dog én Ting var sikkert og vist: Pavillonen og dens allernærmeste Omgivelser stod for Lars som Gaardens Navle, og om den drejede alle hans Tanker sig baade Sommer og Vinter. Og maaske særlig om Vinteren, naar Herskabet var rejst og han gik som Enehersker rundt mellem de rimpudrede Træer og halmdækkede Roser.

Det var i Begyndelsen af Juni Maaned. Næste Dag skulde Fruen og Frøkenen komme med Eftermiddagstoget fra København. I Hovedbygningen havde man vasket, skrubbet og skuret, banket Møbler og hængt Gardiner op. Gaardspladsen var luget og fejjet, Hundehuset tjæret og Flagstangen malet.

Pestinak-Lars havde de sidste otte Dage været paa Færde fra fem Morgen til syv Aften. Og i Haven og Parken var der ikke et vissent Blad at finde, eller en udgaaet Gren at øjne. Plænerne var slaaet, Gangene revet, og Blomster var plantet ud i Grupper. Og nede omkring Pavillonen stod Roser og Jasminer opbundne og duftende, og Vin og Klematis hang i lange, svajende Ranker ned for Vinduer og Døre, hvis vejrbitte Ruder var polerede, saa de skinnede i alle Regnbuens Farver.

Om det saa var Skov-Anders, saa var han blevet smittet af den almindelige Festtravlhed, og havde til den Ende forskaffet sig en halv Tønde Kalk oppe fra Købmanden for at give sine blakkede Mure en ensfarvet Overhaling. Men Kalken stod da endnu ulæsket i sin Tønde ovre i Vognskuret.

Det var Fyraften, Uret ovre paa Ladebygningen havde slaaet syv, og Folkene var gaaet hjem.

I Indgangsdøren til Gartnerboligen, der laa nede mellem Drivhusene, stod Pestinak-Lars og støttede sig med begge Hænder til en omvendt Rive og saa' ud over Haven. Og man kunde læse paa hans Aasyn, at han fandt, at alt var saare godt.

- Naa, Christensen, kommer De saa ind og faar den 290 Nad're, spurgte Skov-Anders, der sad lille, gammel og sammensunken inde i Stuen i Sofaen under Spejlet.

Lars satte Riven fra sig op mod Muren udenfor Døren og gik ind gennem den stenlagte Forstue ind i Værelsef, men først byttede han dog Træskoene om med et Par nedtraadte Knapsko og lagde Hatten op paa Knagerækken, hvorpaa der allerede hang forskellige Reb og Snore og Plantestokke og Basttrevler til at binde Blomster op med.

Stuen var kun lille med to Fag lave, smaarudede Vinduer ud mod Haven og en Dør ind til Sovekammeret og saa Forstuedøren. Lejligheden var jo kun beregnet til en ugift, der enten gik op og spiste i

Hovedbygningen eller ogsaa, som Lars nu havde faaet det indrettet, fik Maden bragt ned. Der var ikke mange Møbler derinde. Kun den lille, højryggede, stenhaarde Sofa henne under Spejlet, et gammelt Mahognitræs-Bord og tre Stole. Paa Væggen, der var beklædt med forrevet, gulgraat Tapet, hang der intet. Og der var ingen Gardiner for Vinduerne. Men saa var der naturligvis en Kakkelovn. Og henne i Vindueskarmen stod der en Kardus Tobak, og et Par Piber med Porcelæns hoveder var anbragt paa Gulvet i Hjørnet ud mod Forstuen.

- Er der Mad nok? spurgte Lars og tog en Stol og satte sig ved Bordet lige overfor Anders - jeg sa'e da til hende, at De kom.

- Jo-o, sagde Anders - det er der! ... Med Forlov?

- Værs'god!

Og Anders lagde for med en Rullepølse, der stod øverst i Stabelen. Brødet var skaaret i trekantede Smaastykker, der var stillet ovenpaa hverandre paa en meget sindrig Maade, omtrent som man bygger Brændestabler. Der var Rullepølse og Spegepølse og Flæskesteg og salt Kød, og saa var der Ost. Hele Bygningen var anbragt paa et hvidt Fad, der stod paa en nøgen Bakke. Og ved Siden af Fadet stod en Flaske Hvidtøl og to Glas, og en Karaffe med Brændevin og to andre Glas, to Snapseglasser. Karaffen var Larses egen; han havde tidligere faaet Brændevin serveret i Flasken, men nu vilde han ha' det i en Karaffe. Han havde i det hele faaet saamange løjerlige Idéer paa det sidste.

Nu tog ogsaa Gartneren et Stykke Mad og gav sig til at spise i Tavshed. De sad begge og stirrede frem for sig og tyggede; og naar de var færdige med det ene Stykke, tog de øjeblikkelig fat paa det næste. Anders sagde hver Gang: Med Forlov? Og Lars sagde hver Gang: Værs'god!

- Vil De skænke, Christensen? spurgte Anders pludselig og nikkede op mod Brændevinskaraffen. Han sad saa sammensunken, at kun Hovedet naaede op over Bordkanten.

Gartneren tog Karaffen og skænkede, og bag efter tog han Ølflasken og skænkede.

- Singot! sagde han saa og løftede Snapseglasset.

- Tak! sagde Anders.

Og saa drak de. Og bag efter drak de Øl, og Anders sagde: Ahh! Men Lars sagde ingenting. Saa spiste de igen, og nu var der kun fem Stykker Mad tilbage paa Fadet.

- Ska' vi prøve en lille en til? spurgte Anders.

- Ja-a, sagde Lars, og skænkede en ny Snaps. - Singot!

- Tak! Og de drak.

- Med Forlov? sagde Anders og tog et Stykke Ostemad.

- Værs'god.

Nu var der tre Stykker tilbage. Og da de igen havde forsynet sig, stod der kun et enligt Stykke med salt Kød midt paa Fadet.

- Ja, w skal vel ha' en Dram til? spurgte Gartneren.

- Ja-a, hæ! sagde Anders.

- Singot!

- Tak!

Og saa blev der ogsaa skænket Øl op, og de drak.

- Velbekomme! sagde saa Anders og gav sig i Lag med at rense sine Tandstumper med Tungen.

- Der staar et Stykke endnu, skal De ikke ha' det? spurgte Lars.

- Næi Tak ...

- Jo, vist saa, vel skal De spise det! Det er da ikke værdt at levne.

- Ja-a, sagde Anders og kløede sig i Kindsægget - jeg ka' jo godt spise det, men jeg ka' jo osse godt la'

vaarre!

i" 291

292

- Næi, vist skal De spise det'!

Og saa langede Anders Haanden ud og tog Saltkødet.

- Tak! sagde han saa, da han var færdig.

- Sæl Tak! sagde Gartneren.

Klokken var bleven otte. Det var saa stille udenfor, at man kunde høre Urets Slag ovre fra Ladebygningen.

- ... seks, syv *otte* / talte Anders højt - nu er hun allerede *otte!*... Hva' Tid er det, de kommer i Morgen?

- Klokken fire, sagde Lars og rejste sig - De kan vel saa være her Klokken fem.

Anders havde trukket en lille Pibe op af sin Brystlomme, en lille, kortrøret Træpibe med lang Slange og Kvaster ved Mundspidsen. Og Lars gik hen i Hjørnet og tog en af Piberne, som stod dér.

- Her er Tobak! sagde han og pegede paa Kardusen i Vinduet.

- Tak ellers, nikkede Anders og tændte, - men hun er da stoppet til den første Omgang.

Og da Lars ogsaa havde tændt, kom han tilbage og satte sig paa sin Plads.

Og saa sad de længe dampende uden at sige et Ord.

Men pludselig rejste Gartneren sig igen.

- Ja vi skal vel ha' det Bæger? sagde han.

- Ja-a, nikkede Anders - det er vel Meningen.

Og saa gik Lars med Piben i Munden ind i Sovekammeret^ hvor man hørte ham aabne et Skab og klirre med Flasker.

Anders sad tilbage og dampede og tittede sig omkring: op og ned ad Væggene og hen paa Kakkelovnen og ud af Vinduerne, hvorigennem han kunde overse en Del af Haven. Toppen af det store Kastanjetræ midt ude paa Plænen skinnede i fuldt Lys; Stammen og Grenene var ganske rødbrune, og Bladene straaledede klare og lysegrønne; men den nederste Del af Træet laa i en diset Halvskygge; thi Solen var ved at gaa ned og havde allerede skjult sig omme bag Staldbygningerne.

Anders gabede: Aa, jaja! sagde han; og saa strakte han mekanisk Haanden ud og pillede nogle Brødkrummer og Kødsmuler op fra Fadet og puttede dem i Munden.

293

- Jeg fik da'ne kalket mit Hus, Christensen! sagde han, da Lars kom tilbage fra Sovekammeret med en optrukket Flaske i Haanden.

- Det skulde De dog se at faa gjort, sagde Lars - det trænger svært.

- Ja-a ... aa-aa Gu' ja, gabede den gamle og strakte sig velbehageligt ved Synet af Flasken - men jeg faar sgu aldrig Stunder til saadenno'et!

- Jo-o, om Søndagen, mente Gartneren.

- Ja-a, om Søndagen ... aa-aark, jajaja!

Anders blev ved at gabe. Det var saadan en underlig, kildrende Vellystfornemmelse, der betog ham, en Forudnydelse af den hyggelige Time, han havde i Vente, naar nu Lars havde skænket i Glassene og de første Par Slurke var nede under Vesten.

- Nu ska' jeg rydde Bakken a' Vejen, sagde han og satte geskæftig Ølflasken og Brændevinskaraffen og Glassene op paa Fadet.

- Næi, Glassene skal vi jo beholde! sagde Gartneren.

- Det er sgu da aa sandt! nikkede Anders og tog begge Ølglassene og holdt dem op for Lyset og kiggede igennem dem. Og da der var lidt Øl tilbage i dem, tjattede han det hen ad Gulvet ved at slaa frem i Luften med dem.

- Saa! sagde han og skubbede Bakken saa langt bort fra sig som muligt - saa! ... Værs'go'! sagde han og skød det ene Glas over til Kammeraten.

Lars tog Proppen af Flasken og skænkede i Glassene. Han skænkede dem trekvart fulde. Anders' Øjne fulgte troligt alle hans Bevægelser, og han lagde Hovedet lidt paa Siden, medens der samtidig om hans Mund lejrede sig et stille, lyksaligt Smil, da Flasken tog paa at klukke polisk under Opskænkningen.

- Skaal! sagde Lars og smagte paa Mosten. Det var Rom.

- Skaal! nikkede Anders - Skaal Christensen ... Ah-h! sagde han og satte Glasset fra sig - jeg synes sgu, hun kradser eumanerlig i Aften!

- Naa-aa, det er vist bare den første Mundfuld.

- Ja-a, det er det vel.

294

Og saa sank de atter hen i Tavshed. De rejste sig af og til og gik ud i Døren for at komme af med Vandet eller for at blæse Pibehovederne ud! og saa stoppede de paa ny af Kardusen henne i Vindueskarmen. Og hvert Øjeblik sagde de "Skaal" og nikkede og drak. Og naar den ene havde tømt sit Glas, skænkede den anden i.

Det blev mørkere og mørkere. Solen var gaaet ned, og gennem Vinduerne kunde man næppe skelne Træerne ude i Haven fra hinanden; de stod med utydelige og udviskede Konturer og dannede én stor langstrakt Silhuet, der tegnede sig med store Spidser og Takker mod den skinnende staalblaa Himmel. Af og til gik der et stille Brus gennem Trætoppene, og Bladene paa de høje Popler henne ved Laagen raslede svagt. Men saa var *det* forbi, og saa hørte man kun en Fugl pippe og en Hund gø langt borte.

Pestinak-Lars tog Flasken og skænkede i begge Glassene.

- Jeg synes, her bli'er saa beklumret inde, sagde han.

- Ja-a, sagde Anders - det er vel Tobakken.

Nu sagde de ikke mere "Skaal" til hinanden, naar der skulde drikkes; de stødte bare den øverste Kant af Glassene sammen og drak saa i Tavshed.

- Hør, Christensen, begyndte saa Anders pludselig - der falder mig sgu no'et ind!

- Ø?

- Jo, jeg traf her forgangen Søren Buchtrup oppe hos Købmanden, da jeg var oppe og hente Kalken; og han ha'de faaet Brev fra sin Søn ovre i Brasilien med no'en Frø a' en Plante; og nu vilde han gerne spørre Dem til Raads, om hva' De mener, a' det er.

- Saa-aa?

- Ja, og han ha'de Frø'ene med sig i Vestelommen, og de lignede sgu Agurkekerner.

- Saa var 'et vel Agurkekerner.

- Ja, det sa'e Rasmus Slentrup osse; men Søren mente nej. For hvorfor skulde saa Søren skikke ham dem saa langvejs fra?

- Næi?

295

- Det er hellesens en svær Glæde, Søren har a' den Søn! vedblev Skov-Anders.

- Saa-aa?

- Jo for se nu har han jo faaet Plads paa en Blantasje og har ikke mindre end som trehundrede Folk under sig hver Dag. Det hører der sgu Ho'ede til!

- Skal Kæresten saa rejse over til ham?

- Ok Gu' nej, véd Di'nne det? Det er forbi! Hun er jo gaaet hen og er ble'en frugtsommelig ved Jens Peter Munkholm!

- Hum!

- Jo-o, hun er saamen; og nu skal de giftes her til August.

- Ja-a, der er jo osse Fruentimmer nok foruden hende! sagde Gartneren og stødte sit Glas mod Anders'.

- Tak, sagde denne og drak. - Ja-a, sagde han saa, idet han satte Glasset fra sig - nu bli'er det vel herefter et Stød ovre hos mig, a' vi samles?

- Nej! sagde Lars haardt og slog sin flade Haand ned i Bordpladen - nu si'er vi Stop!

- Men ko'sbevares! gentog den gamle forskrækket og hoppede til i Sofaen.

Det kom saa uventet, dette her Udfald, thi i Stuen var der efterhaanden bleven saa mørkt, at de to Mænd ikke kunde se hinandens Ansigter. Og Anders havde siddet i Sofaen og haft det rarere og rarere for hver Mundfuld han drak; og han troede naturligtvis, at det gik Gartneren ligesaadan.

- Men Jøsses Ko's, Christensen, forsøgte han igen - hva' er der løs?

- I skal ikke komme til mig med Jeres brasilianske Agurkekerner! brummede Gartneren.

- Jamen Herregu', Christensen, sagde Anders sagtmødig - er det no'et, a' ta' Jer saa nær? I mente jo sæl, a' det var Agurker.

- Jeg mente ingenting! sagde Lars vredt - men jeg troede, at I og jeg var altfor fine Venner til, at den Slags Basseruller kunde opføres imellem vos!

- Jamen Herregu', Christensen, gentog den gamle med

296

Taarer i Røsten - det er vi jo da ri'nok osse! I har s'men vaaren mig en fuldtro Ven, siden Marie gik hen og døde; og ha'de jeg ikke ha't Jer i Baggrunden, saa véd jeg s'men ikke, hvordan det skulde ha' klaret sig for mig!

- Saa skulde De ikke gøre Dem gemen med at rende Søren Buchtrups Ærinder, Anders Skovfoged! sagde Lars lidt forsonligere.

- Jamen Søren ha'de da ri'ti' or'entlig Agurkerne i Vestelommen! riposterede Anders.

- Kan De da ikke forstaa, at det hele var en Skose til mig, fordi Musene aad mine i Fjor?

- Næ-i, det har jeg sgu'nde tænkt over, sagde Anders og rev sig i Nakken. - Tror De *det* var Mening? Hi, hi, den Satan!

- Og det griner De a'? brusede Pestinak-Lars op.

- Næj! sagde den gamle forfærdet og huggede Kæberne sammen, saa der fløj Ild af Tandstumperne - jeg griner sgu'nde!

Og saa tav de begge en Stund igen og dampede løs paa Piberne.

Uret ovre paa Laden slog halv ti. Og pludselig begyndte en Nattergal at fløjte i et Træ tæt udenfor Huset, og en anden svarede ovre fra Skoven.

- Det er dog alligevel mest Plaser, naar det er Sommer! forsøgte Anders indledende.

- Aa ja, sagde Lars - Tiden gaar jo bedre.

- Ja det har De sgu Ret i, Christensen! nikkede den gamle - saadan Vinterdage, naar Solen hun putter sig ved Firtiden, kan det sgu være spydsk nok at faa Ende paa Timerne! ... Skaal!

- Skaal! sagde Gartneren og klinkede..

- I Gaar var Clarisse Slentens indenfor og spurgte, om hun ikke kunde faa Arbejde med aa hjælpe mig i Høsten, sagde Anders, der var bleven mildt bevæget ved den andens Forsonlighed og derfor snakkede løs for hurtigst mulig at komme helt paa den anden Side af de brasilianske Agurker. - Hva' mener De, Christensen? hun har jo arbejdet her i Haven i mange Aar.

- Hvorfor vil De ikke ha' Ane Høys ligesom i Fjor? 297 spurgte Lars og skænkede paa ny i Glassene. Det var det sidste, der var i Flasken, hvilket han akcentuerede ved at slaa Proppen haardt i.

- Næi, for hun er en So til sit Arbejde, sagde Anders - hun kan aldrig blive færdig.

- Jo-o, hva' det angaar - sagde Gartneren - saa er Clarisse s'men flink nok. Men De skal se hende lidt efter paa Fingrene, for der hænger let no'et ved dem.

- Rapser hun?

- Ja-a, det kan jeg ikke sige hende saadan fri for, men hun er jo et Jærn til at udrette no'et.

- Saa De har mærket, a' hun rapser? gentog den gamle.

- Ja, det var her forledent Aar - vedblev Pestinak-Lars med sin rolige og sindige Stemme - hun hjalp til at pille Frugt ned; saa mærkede jeg jo nok, at det svandt i Dyngerne og kunde forstaa, det var Fruentimmerne, der transportererede dem væk; det var altid de største, der blev borte ...

- Det er en vis Vej! nikkede Anders.

- Og saa si'er jeg det jo til dem en Fyraften. Dorthen og Maren si'er jo ganske rolig, at de ha'de ingen Æbler ta'et; men Clarisse ta'er paa Vej og skriger op om, at hun vil melde mig til Herredsfogden, og at hun tog de andre Koner til Vidne paa min Mund, og saa vidste jeg jo Besked.

- Ja, det er sgu sikkert nok, det! nikkede Anders igen.

- Jo, og saa sa'e jeg jo til hende, at hvis hun ikke kom frem med Æblerne godvillig, saa klædte jeg hende a' til Særken, for sæl a' hitte dem.

- Naa! sagde Skov-Anders oprømt, han var saa sjæleglad over, at Pestinak-Lars havde faaet Munden paa Gled.

- Men Clarisse hun bandte og skældte og endevendte sine Lommer og Madkurv for at vise mig, at hun ha'de ingen Æbler taget. Men jeg blev jo staaende ved mit, at hvis hun ikke gik til Bekendelse, saa vilde jeg selv undersøge hende.

- Naa! sagde den gamle igen.

- Jo, saa begyndte hun da endelig a' græde og forsikre, at jeg maatte ikke gøre hende evig ulykkelig og saadanno'et; og hvis jeg vilde gaa lidt ind i Drivhuset, saa skulde hun 298 komme frem med Æblerne. Men jeg lod mig jo ikke dopere ... (Nej det er en vis Vej! nikkede Anders) ... saa jeg sa'e til de andre Koner, at nu kunde de gaa hjem; men Clarisse skulde følge med herind i Stuen. Hun hylede og græd jo, men med maatte hun ... (Ja vel saa, hi!) ... Og da vi saa var kommen herind, saa si'er jeg: Nu gaar jeg her udenfor, saa kan Du imidlertid lette Dig for Æblerne.

- Hi hi! grinte den gamle og tog en Mundfuld af sit Glas. Han glemte rent at klinge med Lars.

- Og lidt efter kom jo Clarisse listende ud i Døren, fortsatte Gartneren - og si'er, at nu er hun færdig. Og da jeg saa kommer ind i Stuen, ligger der femten af de allerstørste Æbler baade Gravenstener og Flaskeæbler her paa Bordet.

- Femten! udbrød Skov-Anders - men hvor Fanden kunde Konen ha' alle dem paa sig.

- Ja det spurgte jeg hende jo osse om, men hun vilde ikke ud med Sproget.

- Jamen et Steds maa hun sgu ha' ha't dem, Christensen-

- Ja naturligvis! nikkede Lars rolig - og jeg fik da osse senere hen at vide hvor.

- Naa! spurgte den gamle utaalmodig og rejste sig halvt op i Sofaen, for at komme nærmere hen til Gartneren.

- Jo, hun ha'de s'men haft dem i sine Bukser.

- I sine Bukser, men hvor Satan var der Plads?

- Jo-o, Fruentimmerne har jo Susebukser paa, Anders Skovfoged.

- Hæ, hæ! lo den gamle - ja de Kvindfolk er s'men mange Gange meget mere udspekulerede end som vi andre! Næ-æ! saa tror jeg sgu'nde, jeg vil ha' hende!

- Ja der er ikke noget i Vejen for, at hun er flink nok til sit Arbejde; og naar man passer paa hende ...

- Ja-a ... næ-i... ja jeg ka' jo tænke over det! sagde Anders tvivlraadig - Høet ka' jeg jo sæl klarere ... Naa, Skaal, Christensen! nu maa jeg nok se at tridse hjem efter!

- Skaal! sagde Lars. Og saa tømte de Glassene.

299

- Næi, De skal ikke hjem endnu! sagde saa Gartneren - De har jo ikke no'et a' haste efter.

- Næi, det har jeg jo ikke, men ...

- Der staar en Flaske til inde i Skabet, vedblev Pestinak-Lars ligesom mod sin Vilje.

- Naa gør der det... Ja-a, saa ...

Gartneren rejste sig og gik igen ind i Sovekammeret. Og Anders gik hen til Vinduet for at stoppe sin Pibe; denne Gang blæste han den ud midt paa Gulvet og hældte Sausen bag efter.

- Skal vi sætte vos udenfor? spurgte Lars, da han kom tilbage med Flasken, som han havde trukket op inde i det andet Værelse.

- Ja-a, nikkede Anders - her er jo no'et beklumret.

-- Stop Piben først, Anders Skovfoged.

- Tak, det er da besørret.

- Vil De ta' Glassene?

- Jovel!

Lars satte Flasken fra sig i Vinduet, stoppede sin Pibe, tog igen Flasken og gik ud. I Forstuen satte han Hatten paa. Anders stod allerede udenfor med Glassene.

- Riven skulde ogsaa gerne med, sagde Lars.

- Hvor ska' vi hen?

- Aa, jeg tænker vi gaar ned til Pavillonen.

- Hvorfor ska' *hun* med? spurgte Skov-Anders og tog Riven.

- Fordi hun *skal!* sagde Lars.

Og saa gik de, hen forbi Drivhuset og op ad Parken. De gik med ludende Hoveder og lidt usikre Skridt. Nu, de var ude i Luften, kunde de ligesom mærke, at de havde drukket de Par Glas. Det vil sige, det var Skov-Anders, der troede at kunne mærke det paa Gartneren, for Anders gik bagest, og han syntes, at han var klar nok.

- Der er sgu Maanen! sagde han pludselig og pegede opefter med Riven - nu faar vi sgu Oplysning.

Men Lars sagde ingenting; han marscherede videre med Flasken under Armen og drejede nu om forbi de tre store Graner, der stod paa Grænsen mellem Have og Park og kastede tre vældige keglannede Skygger hen over Plænerne, 300 helt op imod Hovedbygningen. Anders drejede bag efter med sin Rive og sine Glas.

Og dér laa Pavillonen lige foran dem midt paa den aabne Plads. Maanen var endnu ikke naaet saa højt op, at hele Bygningen laa i dens Lys; kun enkelte Straaler, der borede sig frem mellem Grenene og Bladene paa de høje Træer henne i Skoven, spillede ind gennem Ruderne. Dørene stod aabne, og man kunde se Maanestraalerne vugge sig frem og tilbage henover Møbler og Vægge som lange, sølvglinsende Spindelvævstraade.

Pestinak-Lars satte Flasken fra sig paa det øverste Trappetrin.

- Vi bli'er herude, sagde han.

- Javel saa! bekræftede Skov-Anders og stillede Glassene ved Siden af Flasken. Men Riven stod han endnu med i sin Haand.

- Kom hér med *den!* sagde Lars og tog den fra ham.

- Jeg *ka'* nu ikke faa i mit Ho'ede, sagde Anders i en bekymret Tone - hvorfor Fa'en jeg har slæbt den Rive med, Christensen!

Gartneren stillede Riven fra sig op imod en Busk. Og saa gik han tæt hen til Anders og sagde:

- Jeg vil nu bare ganske rolig underrette Dem om, Skovfoged, at jeg taaler ikke Deres Ondskabsfuldheder! De er jo svirende er De!

- Men Herre ... begyndte den gamle befippet.

- Og fordi De nu er Deres egen Mand, vedblev Gartneren og holdt den anden fat i Frakkeopslaget - og jeg kun i en tjenende Stilling, saa kan jeg dog paa mange Maader kanske baade sige Sparto og Sparfire til Dem paa mange Maader, forstaar De?

- Jamen Herre ...

- Nej, ti nu stille! nikkede Lars rolig - og lad mig stille Dem et Spørgsmaal fuldt og sandt ud: hva' ha'de De kanske været uden mig, Anders Skovfoged!

- Næi, det er sandt, men Herregu' ...

- Hva' ha'de De været uden mig P spør' jeg!

- Næi vist ikke nej, men ...

301
- Skal jeg sige Dem det? spurgte Gartneren og flyttede sin Haand op paa Anders' Skulder.

- Ja...

- Maa jeg sige Dem det?

- Ja værs ...

- Og De bli'er ikke vred for det?

- - - Næi, vel gør jeg ...

- De ha'de været en *Svinepels*, Anders Skovfoged! nikkede Lars og gav den anden et Stød, saa han tumlede to-tre Skridt tilbage. - Og saa snakker vi ikke mere om *det!* sluttede Gartneren derpaa og vendte sig højtidelig bort fra Kammeraten.

Anders stod ret op og ned og klippede nervøst med Øjnene og skulede hen efter Gartneren, der vendte Ryggen til ham og stod bøjet over Pavillontrappen og klirrede med Flasken og Glassene.

- Jamen, Christensen ... begyndte han saa. Den anden drejede Ansigtet om imod ham:

- Vi taler ikke en Kende mer om *det*, Anders Skovfoged! sagde han. Og saa satte han sig paa det nederste Trappetrin og gav sig til at tænde sin Pibe.

Anders blev staaende et Par Minutter endnu og klippede med Øjnene. Saa gik han stille hen og satte sig ved Siden af ham.

Og nu sad de en Stund tavse og smøgede, medens Maanen langsomt hævede sig op over Trætoppene og Skyggerne paa Plænen blev kortere og kortere.

Paa én Gang lød der Stemmer ude fra Vejen, en Mands og en Kvindes. De nærmede sig ikke, de var der pludselig, som om ogsaa de længe havde været tavse. Der blev ikke talt højt, det var kun en utydelig Hvisken og Mumlen og saa noget, der lignede Klagen, og derpaa en brummende Tyssen. Og saa blev alt stille igen.

Men de to Venner havde intet hørt; de sad i dybe Tanker og stirrede ud over Haven.

- Ja, vi skal vel smage paa den ny Flaske? sagde saa Pestinak-Lars og langede op efter Glasset.

- Ja-a, sagde Anders og tog ligeledes sit.

- Skaal!

- Skaal!

Lars bøjede sig tilbage og hentede Flasken ned ved Siden af sig og skænkede igen.

- Sig mig saa, Christensen, forsøgte Anders med Læmpe, idet han paa en særdeles grundig Maade stoppede Tobakken fast i Pibehovedet med Langfmgren - saa samles vi vel herefter ovre hos mig?

- Jeg drikker ikke saalænge *de* er her! det véd De jo godt! sagde Gartneren.

- Jamen ...

- Jeg drikker ikke en Draabe, saalænge *de* er her! gentog Lars og huggede den knyttede Haand ned i Trappen. - Det er sgu tilstrækkeligt, at man er et Udsbud *de* ni Maanedes af Aaret!

- Ja-a sagde den anden tankefuldt. Gartneren vendte sig om imod ham:

- Tror De kanske, at jeg drikker for min Fornøjelses Skyld?

Den gamle rettede sig op:

- Jeg kan nu ikke lide, Christensen, sagde han sygt - a' De immerhen snakker om a' *drikke* og a' *drikke!* Der er sgu ingen a' *vos*, der drikker! fordi vi ta'er *vos* et Glas og en Passiar imellem om Aftenen, det er sgu da ikke no'et aa lave Konkylie over.

Han var virkelig indigneret, Anders, det kunde man kende paa, at han nu tømte sit Glas uden at klinge med Pestinak-Lars, der havde stillet Piben fra sig og sad med Albuerne støttet imod Knæene og med Hovedet i Hænderne.

Skov-Anders listede Flasken hen til sig og skænkede i Glasset.

- Skaal! sagde han saa.

Gartneren løftede Hovedet og saa' forundret paa ham, som om han for et Øjeblik havde glemt, at der sad nogen ved hans Side. Saa greb han ogsaa sit Glas og nikkede:

- Skaal! Anders, Skaal! og skidt med det hele! Og da de havde drukket, rakte han Glasset frem igen og sagde:

- Skænk!

- Jovel! sagde Anders geskæftig.

303

- Tror De, den lille Frøken er vokset noget siden ifjor? spurgte saa Pestinak-Lars pludselig.

- Naa-aa, *de* vokser jo ikke i den Alder, mente Anders - men hun har vel lagt sig ud.

- Hvor gammel er det vel hun kan være? vedblev Lars og skævede prøvende hen til den anden.

- Aa-aa jeg véd sgu'nne! en atten nitten vel.

- De har jo aldrig haft Børn, Anders Skovfoged?

- Nej, sagde den gamle sørgmodig - det faldt nu ikke saadan til! Marie hun jamrede sig saamen nok for ét; men naar der ingen *skul* komme, saa kommer der ingen.

- Om De nu ha'de haft en Søn eller en Datter! sagde Lars og blinkede næsten onskabsfuldt.

- Ja saa sad vi ikke her og drak!

- Haahaa! det er sgu ikke sikkert!

- Jo-o, det er sikkert nok! for saa ha'de hele Komersen faaet en anden Lyd, Gartner Christensen, det kan De være vis om! Men naar ma' hverken har Kone eller Børn aa stræve for, saa er der ikke no'et, der holder igen, ser De, for ...

- De snakker! afbrød Pestinak-Lars - men hva' skal saa en anden sige? De har dog været gift engang og har baade ha't Glæde og Fornøjelse af Deres Kone, mens hun levede; men hva' har jeg?

- Næi, sandt nok! nikkede den gamle; - men De har jo osse paa en Maade Tiden for Dem, Christensen.

- Hæ ja! men har De no'en Mening om, hva' det er for en Tid? tror De, at jeg no'ensinde sætter Flasken ind i Skabet og slaar Tolden i for evig?

- Næi ...

- Nej, det kan De rolig bande paa! vedblev Gartneren ophidset, - har man først begyndt at plante i det Bed, saa holder man sgu ikke op, før man sæl graves ned i Jorden! ... I gaar allesammen og tror, at jeg har mine kronede Dage hér paa Gaarden! nikkede han - hæ! og saa rinder der dog ikke en Dag til Ende, uden at jeg ønsker mig godt og vel borte herfra!

- Jamen I kunde jo da osse nemt faa Jer en anden Plads, Christensen, saa dygtig I er, sagde Anders blidt.
304

- De kunde vove paa det! truede Lars - de kunde vove paa at jage mig herfra!

- Jamen det er der jo *heller* ingen, der snakker om, Gartner Christensen! jage Dem herfra! hvorfor Fa'en sku' de jage Dem herfra?

- Jojo jojo! jeg kender dem! baade hendes Broder derovre paa Falster og Fættereren hér! ok, jo, jeg kender dem! de vilde s'men ofre en Femdalersseddel, den Dag jeg vendte hele Herligheden Ryggen!

Og Lars drejede sig hastig om mod sin Kammerat, lagde sin Haand paa hans Skulder og saa' ham ind i Ansigtet:

- I er mig en fuldtro Ven, Anders Skovfoged! sagde han.

- Det er jeg, Christensen! Lige siden Marie hun lukkede sine Øjne i evigt Blund, har jeg itte ha't anden Støtte ved min Side!

Pestinak-Lars saa' paa Vennen som i en Slags religiøs Betagelse. Saa vendte han Ansigtet om mod Pavillonon, som nu stod fuldt belyst af Maanen, der var kommet op over Trætoppene. Den skinnede ind gennem de aabentstaaende Døre, og Bordet og Stolene og Sofaen derinde traadte utydeligt frem i det hvide, rolige Lys. Og gennem de buede Vinduer kunde man se Rankerne af den vilde Vin hænge ned, mørke/stive og ubevægelige, som om de var støbte af Jærn eller udskaarne af Træ.

Lars tog sit Glas og drak af det. Saa satte han det fra sig igen og sagde langsomt:

- Forbandet er den Grund, vi sidder paa, Anders Skovfoged!

Anders drejede paa Hovedet og klippede med Øjnene, men sagde ingenting.

Saa lagde Gartneren igen sin Haand paa hans Arm og vedblev:

- Der er ikke en Menneskesjæl paa Jorden, der véd, hva' Livet kan bringe a' godt og ondt, forinden han ligger stiv og strakt mellem fire Planker!

Den gamle blussede et Øjeblik op og nikkede ivrigt:

- Nej, det er sgu vist og sandt! sagde han - det er sgu vist og sandt! En gaar hernede i Blinde og famler og 305 leder, som skrevet staar, og véd aldrig en eneste Stund eller Time, hva' Ende det ta'er!

Efter disse kraftige Udtalelser sank de begge længe hen i Tavshed.

De sad krumbøjede, stive og ubevægelige og stirrede ned i Jorden. Imellem drak de af deres Glas, men uden at hilse paa hinanden. Rusen var ved at faa Magten over dem. Anders var blevet søvnig og lukkede Øjnene, medens Varmen tog paa at prikke ham over hele Kroppen. Hatten havde han forlængst taget af, den laa paa Trappen ved Siden af ham, og han sank mere og mere sammen, med Hagen bøjet helt ned over Brystet. Men pludselig skød han i Vejret som en Kikkert, vrissede med Hovedet, spilede Øjnene op og mumlede:

- Hva' ... hva' si'er De? hva' er 'et for en Grund, De sier vi sitter paa, Lars Christensen?

Gartneren løftede langsomt Ansigtet op mod ham:

- Skal jeg si'e Dem no'et, Anders Skovfoged? sagde han - De er drukken er De! Og det er jeg med! Men derfor er Livet li'e sørgeligt!

- Ja-a, det er det, mumlede den gamle - det er det! det er en evig Sandhed!

- Men vi er no'en Svin! vedblev Lars og slog ud med Haanden - baade De og jeg ... *baade* De og jeg, vi er

no'en Svin!

- Aa, Gu' hjælpe vos alle tretten! sukkede Anders sønderknust.

Og nu blev Gartneren paa én Gang ganske overvældet af Sorg og Selvforagt. Han skjulte sit Ansigt i Hænderne og stønnede højt.

Anders saa' paa ham med et sløvt, melodisk Blik, og gav sig til at klappe ham:

- Herregu', lille Christensen, trøstede han - Herregu' lille Gartner Christensen ... der er jo saa mange, der drikker ... og jeg anklager dem saamen ikke!

- Anders Skovfoged? mumlede Lars.

- Ja ...

- Anders Skovfoged?

- Ja!

306

- Véd Du slet ikke no'et om det?

- Om hva' for no'et?

- Om mig og Fruen?

- Jo-o, jeg har jo nok hørt ... jeg har jo nok hørt ymte.

- Er Du min Ven, Anders?

- Ja, det er jeg, Lars, det er jeg! ... li'e til min sidste salige Blund er jeg det!

- Anders Skovfoged?

- Ja...

- Det er mig, der er Fa'er til den lille Annette.

- Ja, de si'er jo saadan, men Beviserne?

- Kan De saa forstaa, vedblev Lars - at det sømmer sig kun daarligt for mig at sidde her og drikke til Pægls med Dem?

- Ja-a ...

- Men jeg gør det nu paa Trods, Anders Skovfoged, for hva' Glæde har man a' et Barn, der ikke maa vedkendes En?

- Næi, det er en vis Vej.

- Véd De, hva' jeg somme Tider tror? vedblev Gartneren, han sad igen med Albuerne støttet mod Knæene og Hovedet i Hænderne og syntes nu ganske uberørt af Rusen - jeg tror mange Gange, a' Fruentimmerne er skabte a' li'som hel anden Materie end som vi andre!

- Saa-aa? sagde Anders aandsfraværende og blinkede som en Ugle. Han begyndte atter at blive søvnig.

- For vi andre kan jo nok være onskabsfulde og saadan no'et, lød det fra Lars - men det er ikke no'et i Sammenstilling med, som naar et Fruentimmer først ta'er paa at vise, hva' hun indeholder.

- Næi, nikkede den gamle og vaagnede lidt op - men Marie ka' Du sgu ikke si'e no'et paa, Christensen, fer hun var ... det ve' Gu' hun var ... baade Dag og Nat!

- Ja vel saa, indrømmede Lars - der er Forskel paa dem, det véd jeg godt! men hun hér listede omkring mig som en Kat, og hvor jeg satte min Fod, saa stod hun der og snakkede sødt til mig og saa' paa mig med no'en Øjne, der mange Gange fik mig til at se ned for min Fod; for hun var jo da Frue.

307

- Ja-a, men Jægermesteren var jo no'et gammel! undskyldte Anders.

- Det var han, ja; og var der ingen Børn kommet, saa lia'de hun jo ikke arvet det hele. Men det var saamen osse ligemeget; hvor jeg viste mig her i Haven, saa passede hun mig op, baade ovre i Drivhusene og her ved Pavillonen ... - Ja Fruentimmerne ka' sgu stundom være forlejne nok! mente Anders - Men rørte Du hende da aldrig?

- Jo-o, nikkede Gartneren - saa var det jo det Efteraar, at Jægermesteren laa syg, at jeg en Eftermiddag gik henede og rev Blade sammen. Jeg ha'de smidt Frakken, for det var da varmt nok. Saa kommer hun jo spadserende inde fra Skoven med Polluks, og da hun ser mig, gaar hun lige hen og stiller sig ved Siden a' mig: De har det nok med Varme, Lavs, spør' hun saa; og jeg si'er begribeligvis ja, for varmt var 'et. Og saa ser hun igen paa mig med disse hersens Øjne og lægger sin ene Haand paa min Arm helt oppe paa det tykke: Er De da ikke bange for at bli'e forkølet? si'er hun saa. Jeg ryster bare paa Hovedet. Nej, De er jo osse en rigtig Kraftka'!! si'er hun og trykker sine Fingre ind i min Arm, saa det næsten gjorde ondt. Men saa kunde jeg ikke styre mig længer! vedblev Lars og hans Stemme rystede - jeg smider Riven og slaar begge mine Arme omkring hende og kysede hende.

- Naa, naa! sagde den gamle, der nu var lysvaagen - Skreg hun saa?

- Næi, hun saa' bare forskrækket omkring sig, og saa sa'e hun: Pas dog paa, Mand! og jeg stod og bævrede over hele Kroppen. Men saa kom hun hen til mig igen, helt hen, og sa'e ganske nolog: Vil De komme hér ned i Pavillonen i Aften Klokken ti, jeg vil gerne tale med Dem? ... Og saa gik hun og Polluks op ad Hovedbygningen til.

- Hi! blinkede Anders og tog en Slurk af sit Glas - mødtes I saa? spurgte han og drejede Hovedet og saa' opmærksomt op og ned ad den gamle Pavillon, som om det var første Gang han tog den i Øjesyn.

- Ja-a, vi mødtes her baade den Aften og mange Gange siden efter.

- Hi, hi! gnækkede den gamle igen. - Men det er sgu 308 da ellers ikke saadan no'et aa være trist i Koløren over, Christensen, for det er jo da en Fornøjelse, saa længe det staar paa.

- Ja-a, sagde Gartneren - og jeg bryder mig Fanden osse om Fruen! hun kan være for mig, hva' hun være vil! Men det er haardt nok, Anders Skovfoged, naar Ens egen Datter ikke maa vedkendes En.

- Sandt nok! nikkede Anders - men det vilde jo da bli'e en evig Skændsel for alle Parter.

- Og saa vilde hun ha' mig til at rejse til Amerika! lo Pestinak-Lars haanlig - dengang hun mærkede, at hun var bleven frugtsommelig ved mig, saa vilde hun ha' mig til at rejse til Amerika!

- Før den gamle døde?

- Ja-a, ligestraks! hun skulde nok gi' mig rigelig med Penge, sa'e hun.

- Det var dog Satans! bandede Anders og rystede indigneret paa Hovedet - har En dog kendt Mage! Hun vilde altsaa kun ha' det Barn?

- Det var det, det hele gik ud paa, ja, for at hun kunde beholde Gaarden og Pengene.

- Næi, jeg tror Dem sgu ikke, Christensen! sagde den gamle afgjort.

- Hva' gør De ikke?

- Næi, gentog han - jeg tror Dem sgu ikke! For ingen Mennesker kan være saadan til Sinds, som De dér beretter!

- Ok, ok, lo Lars - De snakker, Anders Jensen! Fruentimmerne er s'men meget værre, end som no'en kan tænke sig!

- Ja, er det sandt, sagde Anders og saa' harmglødende ud for sig - saa er osse Fruen den værste udspekulerede Taske, jeg har kendt!

- Det er hun! bekræftede Gartneren - saa mild og naadig hun ellers tér sig.

- Men De har li'godt Krammet paa hende! Se nu her med Pavilongen!

- Fa'en med den! mumlede Lars - det er den, der har voldet hele min Ruin!

309

- Aa, I ha'de sgu nok hittet et andet Sted at gaa hen! - mente Anders. - Men hvorfor vilde hun nu absolut ha' den væk?

- Det er da forklarligt nok, synes jeg!

- Ja-a, det er det vel.

- Og saa er der osse det, vedblev Pestinak-Lars - at naarsomhelst hun kommer ned her i Haven, saa sørger jeg altid for at ha' lidt og pusle med hér omkring.

- Hi, hi! og det skær hende i Øjnene.

- Forstaar sig!

- Begriveligvis ja, hæ!

- Og saa lokker jeg immer den lille Annette herved for at se paa Roserne.

- Hæ, naa, ja, hun er jo osse Jer egen Datter!

- Ja-a, sukkede Pestinak-Lars og tog paa at blive sentimental igen - og mange Gange naar hun staar her og snakker mildt og venligt til mig, Anders Skovfoged, er jeg ved at si'e hende, hvordan det hele forholder sig.

- Jamen det ska' I sgu'nne gøre, Christensen, sagde den gamle angst

- Jamen I forstaar mig da?

- Ja-a, jeg forstaar Jer godt nok ... men I ska' sgu'nne gøre det alligevel!

- Næi vist saa, jeg gør det jo heller ikke, og jeg er jo heller ikke værdig dertil! men i Fjor, da tog jeg hendes Haand og kyssede den, jeg kunde ikke la' det være for aldrig det! og saa saa' jeg paa hende og sa'e: min lille Annette!

- Naada!

- Ja hun blev begriveligvis saa bange, at hun løb sin Vej. Og saa Dagen efter kommer Fruen og melder mig, at hvis jeg prøvede paa saadan no'en Hundekunster tiere, saa skulde jeg blive jaget fra Gaarden den samme Dag, for der var ikke én, der vilde tro paa mine Historier, sa'e hun, da alle og enhver vidste at ...

- Vidste a' hva'? spurgte Anders, da den anden stoppede op.

- Vidste, at jeg *drak!* sagde Lars haardt.

- Sa'e hun *det?*

310

- Jamen det er jo osse sandt, Anders Skovfoged! det er jo osse sandt! der er jo ikke den Aften, jeg gaar ædru i min Seng.

- Naa-aa, nu overdriver De, Gartner Christensen! Vi er jo da ikke sammen hver Aften.

- Jamen - jeg drikker osse naar jeg er alene! mumlede Gartneren og saa' ned - det véd I ikke no'et om, men jeg sidder hver eneste Aften derinde og drikker.

- Hva' er det, I si'er! udbrød Skov-Anders forfærdet, og den sidste Rest af Rusen ligesom rislede af ham.

- Det er sandt hvert eneste Ord! nikkede Pestinak-Lars klagende. - Og det er mig, der har faaet Jer til at drikke. Anders Skovfoged, det er mig, der er en Svinepels, og jeg kan ikke holde op, jeg kan ikke lade være! Forleden ha'de jeg smidt Nøglen til Skabet ned i Brønden for at blive fri for den; saalænge det var lys Dag, og jeg gik mellem de andre og arbejdede, saa var jeg helt stolt over, hva' jeg ha'de gjort. Men da jeg saa kom hjem i Stuen og ha'de spist min Aftensmad, begyndte det a' slide og trække i mig, og jeg rev Tøjet a' mig og gik til Seng; men jeg maatte ligge og slaas baade med det ene og med det andet, og tilsidst kunde jeg ikke staa imod længer; og saa krøb jeg ud a' Sengen og hen til Skabet, og saa ... og saa *brækkede jeg Laasen op med et Stemmejærn ...* og saa brækkede jeg Laasen op med et Stemmejærn! klagede Gartneren og rokkede hjælpeløst frem og tilbage med Overkroppen.

Skov-Anders havde rettet sig mere og mere i Sædet, medens Vennen aflagde sit triste Skriftemaal. Og nu sad han stiv og rank paa Trinet ved Siden af ham. Hans lille sammenskrumpede Ansigt var blevet ganske blegt, og Sveden sprak ham ud rundt paa Legemet. Han kiggede paa skævs hen paa Pestinak-Lars, der sad krumbøjjet med Ryggen i en stor Bue og med Ansigtet begravet i sine Hænder; og pludselig huggede han til den halvfylde Romflaske, saa den trimlede bag ud mellem Trinene ned paa Jorden.

- Fa'en osse med det Drikkeri! mumlede han dystert hen for sig. Saa rejste han sig paa en Gang med et energisk Sæt, vrissede med Hovedet og klippede med Øjnene og sagde:

311

- Saa sandt jeg staar hér som en Synder for Gu', Christensen, saa sætter jeg aldrig min Mund mere til et Glas, naar det da ikke li'e netop er for Tørst!

Lars løftede Hovedet og saa' paa ham.

- Og mener I det *nytter* ? spurgte han.

- Javel mener jeg, det nytter! nikkede Anders overjordisk. - Og rejs I Jer osse op, Gartner Christensen, og lov Jer sæl det samme i denne hellige Stund!

- Det har jeg gjort saa tit, mumlede Gartneren - men jeg er forloren!

- Aa, vis vas, Gu' er I ikke nej! sagde den lille Skovfoged inspireret - I har lovet Jer *sæl* det, og det nytter kanske ikke! men nu ka' I love *mig* det en Gang, Christensen, nu ka' I love mig det en Gang!

Pestinak-Lars rejste sig langsomt:

- Og tror I, det nytter? spurgte han med et svagt Haab i Stemmen.

- Det *skal* nytte! sagde Gamlingen og slog tre Fingre i Vejret

- Og hver Dag vil I minde mig om det? vedblev Gartneren og greb Vennens Haand.

- Hver eneste livfødte Dag! bekræftede Anders og trykkede.

- Gud i Himlen lønne Jer for *det*, Anders Skovfoged!

- Sæl Tak! sagde Anders. - Og nu ska' det hele faa en anden Gænge, Gartner Christensen! nikkede han. - Se først river vi nu Pavilongen ned ...

- Jamen næi ...

- Det er mig, der raa'er, Christensen! sagde Anders og slog ud med Haanden - det gamle Skrammel har saamen voldt Jer Fortræd nok! ... Og saa hvidter jeg mit Hus og reparerer Tagene og maler Dørene, saa alting ka' bli'e ordentlig og rekommanderlig, som da Marie levede.

- Og naar vi sidder sammen om Aftenerne, saa drikker vi Hvidtøl! sagde Pestinak-Lars, grebet af den almindelige Begejstring.

- Hvidtøl og en Bajer imellem, Christensen! for ma' ska' ikke skride til Yderligheder!

312

- Og saa vil den Tid komme, da jeg ikke behøver at skamme mig for den lille Annette!

- Den Tid vil komme, da I ikke behøver at skamme Jer for et Menneske paa *Jorden*, Gartner Christensen! sagde Anders beaandet. - Og gi' mig saa Jer Haand paa, a' I sæl vil kæmpe som en Mandsperson, naar Fristeren melder sig!

- Saa sandt jeg staar hér som en Synder for Gud, sagde Lars højtidelig og rakte Vennen sin Haand - saa vil jeg gøre, hva' der staar i et dødeligt Menneskes Magt for at staa imod, naar Fristeren kalder!

- *Det* drikker vi paa, sagde Anders i Ekstase, - *det* drikker vi paa! der er endnu en lille Slørk tilbages i Glassene ... Skaal, Gartner Christensen!

- Skaal, Anders Skovfoged, Skaal! og Gud lønne Jer for Jer store Venskabs Skyld, sagde Pestinak-Lars dybt bevæget og slog Armene om sin Frelsermand.